

PÁLYAZATOK

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

A kiskőrösi aut. orth. izr. hitközség mint anyakönyvi kerület pályázatot hirdet sojchet állásra. Pályázótól megkivánjuk hogy sojchet übojdek mümche lerábim vekojre, kellemes, jó hangú bál teñile legyen. Fizetés, megegyezés szerint. Pályázatok, felszerelve három elismert orth. rabbittól nyert kabóllóval, 40 éven aluli életkort, eddigi működést és magyar állampolgárságot feltüntető okmányokkal április 30-ig alulírt elnökhöz küldendők. Utiköltséget csak meghívottnak térítünk meg.

Schwarz Sándor
hitk. elnök.

קהל ארמאדאקס קלויזענבורג

253/928

בריו

קהלתנו מבקשת לספח במקום האפשרי דין מצויין גדול, מפורסם בתורה ובראיה אשר שמו נודע לתהלה בין גדולי ועדיקי דורנו שליטא ואראו להתמנה בתור ראש בית דין, משכורתו חוקצט כפי צורך פרנסתו. התפעלים להשיג המשרה הזאת יפנו אלינו תחת כתובת:

Comunitatea Isr. orth. autonoma
Str. Dubalarilor, CLUJ.

או אל כתובת:

Primrabin Akiba Glasner, CLUJ.

פה קלויזענבורג, ו ניסן תרפ"ח לפ"ק.

דרי ווסף שעבעשטיען, רה"ק.

שמואל בנימין לאפפלער, מזכיר.

A mándoki aut. orth. izr. hitközség ezu'on pályázatot hirdet az üresedésben levő metszői állásra. Oly egyének, kik magyar állampolgárok és 3 elismert orth. rabbittól kabolóval bírnak, valamint kimondottan szép, kellemes hangú előimádkozók, adják be pályázatukat alulírt hitközségi elnökhöz. Fizetés havonta 240 pengő:öl feljebb, lakás és a szokásos mellékjövendelmek. Utiköltséget csak a meghívottnak térítünk meg.

Friedmann Hermann.
hitk. elnök, Mándok.

A tetéleni orth. izr. hitközség pályázatot hirdet azonnal betöltendő metszői állásra. Megkivánlatik, hogy 3 elismert orth. rabbittól kabolóval bírnak, sojchet übojdek vekojre, bal tokée és eümasz-hagidin paszkener legyen. Fizetés megegyezés szerint. Pályázati ajánlatba feltüntetendő kor és családi állapot. Utiköltség csak meghívottnak térítetik meg.

Strauszmann Sándor gondnok,
Tetélen, Hajdumegye.

A kiskunfélegyházi orth. izr. Talmud-Tóra egylet a megüresedett melamed állásra pályázatot hirdet. Csak kifogástalan orth. vallásos előéletű pályázók kor és családi állapot megjelölésével s eddigi működést igazoló bizonyítványokat küldjék be Grünwald Salamon elnökhöz. Fizetés megegyezés szerint. Költség csak a meghívottnak térítetik meg. Az állás azonnal elfoglalandó.

Sinay V. tanár, egyll. titkár.

A békéscsabai orth. izr. hitközség keres egy melamedot, aki talmid chóchom és jore somájim legyen és felvidéki akcentusu előadó képességgel bír. Pályázók eddigi működésükről, valamint családi állapot és fizetési igényük megjelölésével küldjék be ajánlatukat írásban Grünwald Kálmán talmud-tóra elnökhöz, Békéscsaba.

A tiszacsegei orth. hitközség pályázatot hirdet egy samesz és melamed állásra. Fizetés havi 60 pengő, rituális fürdő kezelési díja, 5% az inkasso után, a szokásos mellékjövendelmek, valamint lakás és 10 métermázsa tűzifa. Utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok Spitzer Lajos hitk. elnökhöz intézendők.

Egy 50 év körüli családtalan tönkrement kereskedő, bentóra, jómodoru, intelligens megjelenésű kellemes tenorhanggal rendelkezik. Előimádkozói, titkári, pénzbeszedői stb. állást keres orth. hitközségben. Cim a kiadóban.

Szombati barcheszért, mindennapi kenyérért az ut csak

Engländer-hez

vezethet. — Sólét orth. felügyelettel.
VIII., Aggteleki-u. 16.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős berítékben, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

KERESEK öcsém részére, aki üveg és porcellánszakmában képzett, 26 éves fiatalember, jobb vallásos családba való benősülést, a jelzett esetleg más szakmába vagy üzlethez juttatást. Ajánlatokat levélbélyeggel ellátva »Ügyes« jelige alatt továbbít a kiadóhivatal.

DISZKRÉT, megbízható házasságközvetítések: Wiener, Bratislava, Petőfi u. 10. (Szlovénko) 60 fillér bélyeg mellékelendő.

Különbéle

FIATAL fűszer, rőfös-segéd azonnali belépésre állást keres. Spitzer József, Püspökladány.

ORTHODOX özvegyasszony orth. házba ápolónőnek ajánlkozik. Özv. Kohn Henrikné, Dob ucca 27. sz. fidszt. 5.

ÜGYES varrónő angol-francia munkát vállal, legprecízebb kivitelben. Cim: Sip ucca 13. I. em. 14. — Telefonhívó J. 425—30. Szombaton zárva.

ÉPÜLETFA kereskedésbe tanuló felvételre jelentkezhet. Válaszbélyeggel »Pestkörnyék« jelígre a kiadóba.

KERESEK megbízható, jó zsidó fiut, ki fűszerüzletben kiszolgálna és malomban felügyeletet gyakorolna. Kimerítő ajánlatokat kér Glück József Tard.

KERESEK azonnalra főzéshez ügyes orth. leányt v. asszonyt. Spitzer Emilné, Nagycsákány, Vas m.

ידיעות צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE F 20.—
P 10.—
KÖLFOLDRE " " " P 22.—
Postaschequekontó-szám: 50.791

Névmagyarosítás

A napokban a képviselőházban Gál Jenő képviselő megtámadta a mai belügyminiszteriumi gyakorlatot, amely a névmagyarosításból kizárja a zsidót. A belügyminiszter azonban kijelentette, hogy ő maga sem akarja lengyel származású nevét megváltoztatni; szerinte mindenki igyekezzék a régi nevének becsületet szerezni; ami pedig a magyarosítást illeti, a magyar név kitérés és ezt nem lehet válogatás nélkül osztogatni.

Az egész diszkusszió reánk nézve szerfölött tanulságos. Már a német reakciónak sem tetszett a múlt század 20-as éveiben, hogy a zsidók német személynéket adnak gyermekeiknek és el akarta tiltani őket ettől. Boroszlóban a múlt század 30-as éveitől kezdve csak annak a zsidónak engedték a német családi nevet, aki előbb kitért. Gunyolódik is Heine azon az Itzig-en, aki kitérése árán lett Hitzig.

Liberális időkben Magyarországon a nemzetiségekkel szemben fontos volt a magyar jelleg kidomborítása és azért hivatalosan támogatták a névmagyarosítást. Tudvalevőleg, azoknak a zöme, akik éltek ez alkalommal s megmagyarosították nevüket, zsidó volt. Tekintettel most már arra, hogy az idők megváltoztak és a magyar jelleg kidomborítására elegendő sokszor, ha sváb nevű urak — antiszemitauskodnak, a névmagyarosítás nem kívánatos Magyarország mai hatalmasainak. Ezt be kell látni minden józan zsidónak és arra az álláspontra kell helyezkedni, hogy: teajrerü esz hoahavo — szeretetet nem lehet erőltetni. S azért cseppet sem vagyunk elragadtatva, ha épen zsidó közéleti emberek panaszkodják, hogy Magyarországnak érdeke, hogy kifelé ne német ne-

vű emberek reprezentálják. Ha ez így lenne, akkor ezt a keresztény politikusoknak is kellene hangoztatniok. Hogy a belügyminiszter álláspontra politikailag helyes-e, az nem tartozik reánk, de annyi bizonyos, hogy nagy erkölcsi igazságot jelentett ki akkor, amikor arról beszélt, hogy mindenki becsülje meg a régi nevét. Ebben a tekintetben találkozik Mr. Aron Lewy-vel, aki a new-yorki legfelsőbb bíróság tagja. Ő hozzá került — mint az ame-

rikai lapok írják — egy Lewy nevű zsidónak ügye, aki Leroy-ra akarta amerikai sítani nevét. A bíró csak azt mondta: „Őn ugy látszik nem tudja, hogy a leviták nem akartak térdet hajtani az aranyborjú előtt. Ha szégyeli ezt a nevet, meg fogom szabadítani a mi táborunkat Öntől”.

Ha az egyik oldalon Scitowsky, a másik oldalon Lewy mondja nekünk, hogy ne szégyeljük zsidó nevünket — higgyük el nekik!

Beszélgetés a Tóra-olvasásnál

Egy antiszemita lap kéjelegve és részletezve leírta, hogy a budapesti orthodox főtemplomban a tóraolvasás alatt keletkezett egy incidens s miképpen foglalkoztatta a járásbírószágot. Dacára annak, hogy a felperes visszavonta a vádat, beismerte az egész ügy felfujt voltát s nem is jött el és bárha a tanuk kijelentették, hogy egy szükkörű összekocanásról lehet csak szó, a bíróság „közvádra üldözendő vallásháborítás” címén lefolytatta az eljárást és 500 pengő büntetést mért ki.

Az eset zsidó szempontból azért sajnálatos, mert alkalmat adott zsidó speciális ügynek nem-zsidó fórum előtt való tárgyalására. Kellő szakutadás hiányában a védőügyvéd is elvetette a sulykot, mert olyasvalamit mondott, mintha a tóraolvasás holmi jegyzőkönyv-olvasás volna. Nem kell ugyan szemet hunynunk afölött, hogy nem valami szép dolog, ha a Tóra-felolvasás illetőleg az utána következő „snoderolás” alatt beszélgetnek, de nem kell benne a vallásháborítás bűnét sem látni. Persze nem lehet idegennek megmagyarázni, hogy a Tórata-

nulás egyenértékű az imával és hogy például a „mi-seberach” alatt folytatott beszélgetés egy Rási-részletről, vagy egy sürgős jótékonsági ügyről, zsidó felfogás szerint egyáltalában nem vallásháborítás. Nem alkalmazható a keresztény ima fogalma a zsidó !-tentsztelek rendjére.

Mindezt a nem-zsidó ember nem tudja megérteni és azért a dolog mindenkor ferde színben fog feltűnni a be nem avatott előtt. S ezért a régi intés: „chachomim hizoháru bedivréchem — bölcsek vigyázzatok szavaitokra” nemcsak azt jelenti ebben az összefüggésben, hogy nem kell a lejnolás alatt beszélgetni, még vallási színezetű dolgokról sem, hanem azt is, hogy

senkit sem szabad vallási áhítatra kényszeríteni a világi bíróság útján.

És most, hogy a törvény értelmében a bíróság megvédelmezi a zsidó ájtatosságot a zsidó hívóval szemben, felszáll bennünk az óhaj, hogy a zsidó vallásosság hathatós oltalmat találjon akkor is, ha nem-zsidó részéről éri sérelem!

A „geri“ rebbenél

Sátoraljaujhelyi tudósítónktól.

Varsó, a nagy lengyel főváros közelében van a kies fekvésű Gurra, ahol talán a világ leglátogatottabb és legkeresettebb rebbeje székel a geri rebbe. Azt mondják, hogy a kontinensen vagy egy félmillió híve van. Szegények és gazdagok, tudósok és laikusok özönlenek hozzá tanácsért, lelki megnyugvásért, hogy imádkozzon érettük, vagy csak nagy hírre való tekintettel, hogy tisztelegjenek nála és szemtől-szembe láthassák.

A geri rebbe, mint ismeretes, az egyik legelkeseredettebb ellensége a cionizmusnak és ő kezdeményezte az »Agudas Jisroél« megalakítását. (Veje, Lewin I. M. a varsói Aguda elnöke, míg egy másik veje Joszkovics Salamon az Aguda által alapított varsói 5—600 bócherből álló világ-hírű »Meszivta«-jesiva vezetője.)

Meisels Dávid a s. a. ujhelyi szefard főrabbi, a »geri«-nek rokona, a rebbet nemrégiben két fával meglátogatta. A rebbe sok ezer hívő jelenlétében, nagy ünnepséggel

és tisztelettel fogadta és felkérte, hogy ismertesse vele a magyar viszonyokat. Az ujhelyi szefard-rabbi a többek között elmondta, hogy a kormány a cionisták alapszabályait jóváhagyta. Erre a geri rebbe (mint a fentebb elmondottak alapján mi sem természetesebb) nagyot sóhajtott... mondván, hogy »nézete szerint ez ártalmára lesz a vallásos zsidóágnak«.

Meisels főrabbi fiaival Joszkovics jesivai elnök meghívására és vezetése alatt meglátogatta a varsói »Maszivta«-t és meghallgatta az éppen akkor kihallgatott bócher feleleteit. A rabbit kellemesen lepte meg a nagy tudás, amelyet a varsói ifjakkal tapasztalt. Vagy 40—50 fiatal növendék bír már teljes rabbiképzettséggel.

Az elbucuzás alkalmával Meisels főrabbi azon megjegyzésére, hogy mennyire sajnálja, miszerint a nagytávolság miatt nem tudnak gyakrabban egymással érintkezni, a »geri« finom lelkületére valló, azt a választ adta, hogy csak »fizikailag vagyunk egymástól

távol, szívünk és lelkünk azonban mindig közel van egymáshoz«.

A saboszért

Poroszországban a munkanélküliek segélyt kapnak. Előfordult, hogy zsidó munkás nem akart oly állást vállalni, ahol nem tarthatta meg a szombatot. Ilyen esetben megtagadták tőle a munkanélküli segélyt. A panasz a birodalmi munkaügyi minisztérhez jutott, aki most elrendelte, hogy orthodox munkásokat lehetőleg szombati munkaszünetes helyen helyezzenek el.

Berlinből az a hír érkezik, hogy több kiváló zsidó egyéniség egy internacionális »Somré Sabos« szervezet létesítésén fáradozik. A szervezet célja lenne: a szombat eszméjét és szentségét terjeszteni a zsidó tömegek között. A további törekvés volna a mai gazdasági viszonyok között lehetővé tenni, és megkönnyíteni a szombattartást, többek között szombattartó vállalatok létesítésével. A szervezet érinkezésbe fog lépni más állambeli ily célú egyesületekkel. A mozgalom élén dr. Grünberg berlini és dr. Klein nürnbergi rabbi áll.

A mai litván jesivák

Írta: Jiczchok hakóton

Volozsín, Dmir, Eisisek... a régi Litvánia szellemi fővárosai. E városokban székeltek valamikor a litván Tóra, itt töltötte idejét kora ifjuságától kezdve egészen a nősülésig a litván fiatalság zöme, e helyeken csillapította tudomány iránti szomját az a sok ezer ifjú, ki az »És-dosz« iüzétől hevítve jött ide, hogy elmerüljön a tudomány tengerében és e jesivákból kerültek ki az akkori idők nagy rabbinusai, talmudtudósai.

Azóta, sajnos, változott a helyzet. Az orosz »Haszkala« (reformmozgalom) féktelen agitációja folytán, a nyugati reformtörekvések mindinkább utat nyertek a köznép lelkében, hatalmas erőfeszítések árán sikerült hálójukba keríteniök az ifjuság nagy részét és azáltal megalapozták létüket ugyannyira, hogy a mai Litvániában aránylag sokkal kevesebb a

jesiva-bócherok száma, mint valaha a régi jó időkben volt. Merhetetlen az a veszteség, mely szent tórákat ezen klasszikus földön R. Elijohü Wilner szülőházában érte. Népünk hatalmas tömegei mondiak le az éltető nap-sugárról, otthagyták a régi szokásokat, a régi tant, újabbat, jobbat kerestek. Hogy megtalálták-e? — Határozottan nem!... És a helyzet valóban reménytelen volna, ha nem állna kemény kösziklaként az a kicsiny csapat, mely komoly, a helyzet magaslatán álló vezetőivel bátran állja a küzdelmet, vivja önvédelmi harcát saját testvéreivel szemben, védi a Tórát és vele együtt a tradicionális zsidóságot.

E szent lelkesedéssel telt csapat megérdemli a legnagyobb mértékben a magyar orthodoxia szerető figyelmét.

A mai litván jesivák tanítási módszerei kialakulásában két litván gaon vitte a főszerepet: R. Chajim Briszker és R. Jiszroel Salanter z. c. l. Mindketten körül-

belül a múlt század közepén éltek és az ő tevékenységük, életük adta meg a mai litván jesivák igazi, valóban ideális jellegét. Mert hát mi is az ilyennek két legfontosabb kelleke? Tóra és jirászomájim Nos, e nagy emberek tökéletes megtestesítői voltak ezen magasztos fogalmaknak.

R. Chajim Briszker b'v... hogy milyen hatással volt ő a litván bócherokra, arról csak halvány fogalmunk lehet. Ami nálunk egy Chaszam Szojfer, egy Semen Rojkeach, az náluk R. Chajim Briszker. Habár egyetlen nyomtatott széfer sem maradt utána, halachikus fejtegetései mégis hagyományként szállnak szájról-szájra és nincs az a valamirevaló litván jesiva-bócher, aki az ő magyarázataiból ne ismerne egy-néhányat.

Az ő példái nyomán honosodott meg az a mai napig fennálló gyakorlat, hogy a litván jesivákban a »Ros-Hajesivo« (előadó) nem ad elő mindent, gemoretól kezdve az utolsó kommentárig, ahogy ez a mi jesiváinkban történik. Itt u-

Zsidótörténeti olvasmányok

(Quellenbuch zur jüdischen Geschichte von dr. Julius H., II, IV. Hóxter Frankfurt, M. J. Kaufmann).

A magyar orthodoxiának kétségkívül egyik legnagyobb problémája a leánynevelés. Hogyan biztosíthatjuk a jövőbeni leánynevezdek zsidó jellegét és a zsidó vallásosságához való ragaszkodását? Nehéz a feladat, de a mai kornak megfelelő eszközöket okvetlenül igénybe kell vennünk. Eme eszközök közé tartozik an-

Gábor gyermeküdülőtelep GRADÓ

Egyedüli gyermektelep az Adria-tenger partján, ahol a gyermekek szigorúan rituális ellátásban részesülnek. Kizárólag gyermekeknek (17 éves korig bezárólag). Bő étkezés, állandó orvosi és tanári felügyelet. — A gyermekek Budapestben vagy Debrecenben vételnek át. — Referenciákkal szolgál és prospektust kívánságra küld **Gábor Dezső polgári iskolai tanár, Debrecen, Hatvan-u. 1. szám.**

Wesilla mosás a legtakarékosabb

i. a tanulók már teljesen felkészülve jönnek a hét bizonyos napjaiban tartott siürokhöz (előadásokhoz), mikor is a Ros-Hajesivo kizárólag az átvett penzumhoz fűzött fejtegetéseit, megjegyzéseit (chidusim) adja elő.

A másik: R. Jiszroel Szalanter, a litván műszor irányzat megalapítója. Sajátságos módon, habár — és ezt külföldi tapasztalataim alapján nyugodtan állíthatom — a magyar orthodoxia h. l. vallásosság tekintetében a világ zsidóságában talán első helyet foglal el, nálunk még sem tudott a zsidó tan e fontossága a népszerűség azon magas fokára emelkedni, amint az Litvániában éppen ezen nagy ember munkálkodása folytán sikerült. Az összes litván jesivákban külön rendes siür (előadás) tárgyát képezi a műszor, sőt a szlobodkai jesivában, mely a megboldogultnak alapítása, a hetenként előadott műszor siürok tulhaladják a talmudi előadások számát.

nak megoldása: milyen könyveket adjunk leányaink kezébe? A fennirt mű minden esetre alkalmas eszköz lehet leányifjuságunk zsidó érzésének fokozására. Szerző abból indult ki, hogy legjobb volna, ha a zsidóság történetét ne tendenciózus összefoglalásokban, hanem a forrásművek alapján ismerné meg az ifjuság. A műben tehát a zsidó történet korszakainak tanui vonulnak fel és beszélnek nekünk saját szavaikkal az eseményekről. A mű első része nem jelent még meg. A II. kötet felvonultatja előttünk a spanyol zsidók történetét. Chasz-daj ibn Sapruttól kezdve Abarbanelig.

A III. kötet, mely a középkori európai zsidóság életét tükrözti vissza, nagyon érdekes és tanulmányos. Rabénii Gersojm, Rasi, R. Tam, R. Jehüdó Hachosid, a Ro-keach, szólalnak meg előttünk. Keresztény krónikások egész hidegen elmondják a legrettenetesebb zsidó vérengzéseket a kereszties hadjáratok idejében. A IV. rész elvezet bennünket a 19. századig. A kiválasztott részletek alkalmasak arra, hogy dicsőséges és

szenvetésekkel telt multunkat megszeressük és hálával gondoljunk arra a nagy pásztorra, aki Izrael bányáját megőrizte a világ 70 farkasának agyarkodása ellen.

Minden egyes résznek ára csinos vászonkötésben 1.80 márka.

Nagyon óhajtható volna a mű magyarra való áttétele.

PARÓKÁK

rövid vagy hosszú hajból, bubifej félhosszu vagy hosszú, transformációk, stb. a legjobb kivitelben, mérsékelt árak mellett

PESSL-

nél, Budapest, IV. Váci ucca 19. sz. — Wien I. Kärntnerstrasse No. 28.

kolatypust igyekeznek bevezetni, mely egyesíti magában a népis-kolat és a chédert. Az ezirányú kísérletek nagyszerűen beváltak), ezért a litván bócher ifjuságát a jesiva falai között élte le. 6 éves korában kerül a chéderbe, ahol bevezetik a héber alapvető tudományokba. Itt tanul 10—11 éves korig. Ezután bekerül a »Mechino«-ba (jesiva-előkészítő). Ezen intézménynek amolyan jesivo-ke-tanó jellege van és valamennyi jelentékenyebb litván községben megtalálható. A tanidő 4—5 év és az ilyen »Mechino«-ból kikerült ifjú már meglehetősen jártas a talmudban és képes annak bármely részében egyedül, minden segítség nélkül tanulni, kommentárokkal együtt. Innen a »Mechino«-ból kerül el aztán a nagy jesivákba, hogy »lamdon«-ná képezze ki magát.

(Folyt. köv.)

Minthogy Litvániában ezideig nem volt kötelező nyilvános iskolák látogatása (a litván kormányzat újabbkeletű, ezirányú kényszerítő intézkedései folytán új is-

ÜNNEPTŐL-ÜNNEPIG

A zsidóságnak két nagy világ-históriai eseményre emlékeztető ünnepe van. Az egyik nemzet-, a másik vallástörténeti. Az egyik a múlt takarékos ködfátyolát lebbenti fel szemünk előtt, a másik a jövő célpontját ragyogtatja felénk. Az egyik a rabszolgaságnak oly hosszú ideig taposott, reménytelennek látszó, sötét örvényeire irányítja vissza tekintetünket, a másik a szabadság-szülte egyenes útra vetíti tündöklő fénycsóvját. Az egyik a szabadság, a másik az I-teni kinyilatkoztatás lélekemelő ünnepe.

E két fenséges ünnep közé ékelődnek a »szefira« napjai. Nem ünnep és nem félünnep. A »szefira« a számolás napjai nem bírnak ünnepi szentséggel, ünnepi hangulattal, ünnepi felemeltséggel. Sőt egy bizonyos szomorú történelmi időtől kezdve: Rabbi Akiba tanítványainak pusztulási korszakától fogva kisebb mértékű gyásznapok jellegével bírnak. Legnagyobb szellemi értéket vesztette el e napokban Izrael. Mégis nagy ünnepekhez hasonlóan gazdagok a »szefira« napjai a bennük rejlő nagy és nemes gondolatokban.

És amint a »szefira« gondolatvilágának boltozatára vetem pillantásomat, annak horizontján szemembe ötlük egy fénypontja: Abajénak, a talmudba foglalt »szefirá«-ra vonatkozó egy tétele. A tétel így szól: »kötelesség számolni a napokat és kötelesség számolni a heteket«. (Menochojsz 66).

E tételnél önkéntelenül is felvetődik a kérdés: vajon mily jelentősége van ennek? Mikor a gyorsan pergő idő fordulópontján az I-teni kinyilatkoztatás szent ünnepét epedve-várva számláljuk az egyes fordulópontokat, mi értelme van

annak, hogyszámláljuk a napokat és számláljuk a heteket?

De, ha mélyebbre pillantunk Abajé egyszerűnek látszó szavaiba, meglátjuk, hogy mily felbecsülhetetlenül értékes drágagyöngyök — az emberszeretet drágagyöngyei — rejlenek e nagy férfiú szavaiban tengermélyében. Abajé szavaiban ott rejlenek a demokrácia alapelvei, a polgári egyenjogúsítás nemes igéi. Abajé szavai halachikus értelműktől eltekintve is gondolatelliek.

A hetek, a sokat magukba foglaló hetek a nagyok, a hatalmasok hasonlatát hordozzák magukban, míg a nyomtalanul eltűnő jelentéktelen napokban a kicsinyek a gyengék hasonlatára találunk. A nagy mester mélyértelmű, allegorikus szavaiban arra tanít, arra figyelmeztet bennünket, hogy mikor a színáji kinyilatkoztatás ünnepéhez közeledünk csellekedjünk is a színáji kinyilatkoztatás értelmében. Ha számolunk valamelyes tényezőkkel, úgy számoljunk elsősorban a napokkal, a napok jelentéktelennek látszó végtelen tömegével: a polgárral a sokaságban elvesző polgárral, a hatalmasok fényétől elhomályosult polgárok szürke tömegével, mert ezekben az igazi erő, a valódi hatalom. Ez a tömeg az, mely minden nemeset alkot és alkotni képes. Csak ezután számoljunk az egyes hetekkel: a nagy tömegek egyes kiváltságosaival. I-ten is a hegyek legkisebbjén nyilatkoztatta ki emberi elmével fel nem fogható lényét. Nem a hatalmas köszikla az, amely életet adó kálászt terem, hanem a kicsiny, a sok, sok összetartó kicsiny por szem. Nem a nagyok, nem a hatalmasok azok, kik a Tóra szellemében elsősorban számításba jönnek,

Kitűnő minőségű

Hutter

כשר Szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461—92. 93. 94. 408—92

hanem a kicsinyek, a gyengék, az elnyomottak. Nem a hatalmasok vagyonából épülnek a tóra hajlékai, hanem a »kisemberek« nemes és példás áldozatkészségéből.

Abajé, ezen talmudi tétel megismerteti velünk azt a kristálytisza igazságot, mely a szabadság ünnepét az I-teni kinyilatkoztatás ünnepével összeköti. Abajé megmutatta nekünk azt az utat, mely a szabadulástól a szabadulás tulajdonképeni céljához — az I-teni kinyilatkoztatáshoz — vezet.

Rosenbaum Gyula, Kiszvárd.

Kellemes nyaralás

Dunaföldváron

ahol nyaralók és átutazók izletes orth. kóser kosztot kaphatnak **Richter Nővéreknél.**

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt. — Napon-ta friss áru házhöz szállítás — Budapest, VII., Kazinczy-utca 52—54. szám. Telefon-hívó J. 334—76. sz.

Orth. kóser vendéglő

Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vágást használók. — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — **BLAU IZSAKNÉ (Makórol)** Szeged. Somogyi-utca 20. sz.

A hunfalvi cadik özvegye

Szent tanunk tanulmányozása, a talmudikus tudományok tengerében való buvázkodás a hagyomány szerint *férfitaink* feladata. Nők ez alól mentesek. De „férjével egyenlő tulvilági üdvnek részese a nő, aki élettársának tóran tanulását elősegíti” — mondja a talmud.

Bölcsünk eme mondását juttatja eszünkbe az elmúlt Chojlhamojád 3. estjén 83 éves korában örök nyugalomra tért nemes matróna, a hunfalvi rebbe זצ"ל hitvese. Kilenc évvel nagy férje halála után szállt sírba a nő, akiről a nagy cadik 4 nappal elhunyt előtt tett tanúságot a fenti talmudikus idézet alkalmazhatóságáról. „A több, mint 50 éves együttlétnök alatt általam tanult és sok ezer tanítvánnyal tanított tórának fele a tied” — mondá a nagy Mester.

S valóban a *cedékesz* fogalom eszményi megtestesítőjeként ismerte az immár elhunytat mindama sok-soktanítvány, aki az évtizedek során a hunfalvi tanházból kikerült. A nagy *centiusz*-e folytán és vallásossága párosulva ama háltartalan szerénységgel és jószívűséggel, a rebbecenben minden ismerője a régi *nósim cidkóniyojsz* pregnáns kifejezőjét látta. Halálhíre bizonyosan a gyász és kegyelet érzelmeit fogja kiváltani mindazokban, akiknek osztályrésztül jutott a szerencse a nagy Gaon üdítő forrásánál tóraszomjukat oltani.

A hálás tanítványok előtt mindkét ragyogó egyéniség az emlékezet örök fényében fog tündökölni. Bölcseink (Sabosz 104) magyarázata szerint a héber alfabetum négy első betűje azt jelenti: *Tanuld a kettős Tórát, gyámoltsd a szegényeket* (alef besz gimel dale). Amilyen összehasonlíthatatlanul tökéletesen megvalósította az első követelményt az elhunyt cadik, olyannyira jellemezte a

másik életcél a most öröklébe költözött szentéletű rebbecent. S ha mindannyian, akik a megdicőült Mester nevének említésénél most is úgy érezzük, hogy kinyílnak jesivaéveink multjának zárai és áhitatos emlékek lebegik körül szellemi Atyánkat, úgy hitvestársaszeretetére, jóságára gondolva, eszünkbe fog jutni a Talmud emegyönyörű feljegyzése (Kidüsin 31): Ha Rabbi Joszef hallotta anyja lépteit, azt mondotta: „felkelek, mert a *sachina*, az I-teni dicsőség közeledik felém.

A megboldogult מרת רחל חיינו, a Miskolc melletti Görömböly községben született 1845-ben. (Atyja, R. Jiszroel Menachem Reichmann z. c. l. gazdag, talmudtudós kereskedő volt) — 18 éves korában ment nőül a későbbi világ-hírű hunfalvi Gaonhoz, akinek 56

éven át volt hű, odaadó és eredményekben teljesen méltó élettársa.

A szentéletű rebbecen ajkai, lelke utolsó lehelletéig imákat rebesgettek. Temetése Chojlhamojád 3. napja délután volt, amelyen 3—400-an vettek részt Készmárk, Poprád, Béla, Igló, Kassa Eperjes stb. helyekről. Az ünnep miatt *heszped* nem tartatható, csupán a megboldogultnak unokája, a nagy Cadik méltó utóda, *R. Joszef Jojne Cevi Horowitz*, a jelenlegi hunfalvi főrabbi, méltatta rövid beszéd keretében. A rabbi szavai, miszerint

a *bész-hamidkos* után most már a *kojszél-hamaaróvit* is elvesztettük,

mindenkit önkéntelenül is könnyre fakasztottak. — Ezután még egy másik unoka, *R. Percz Tojvijo Stein*, gölnicbányai rabbi róttale háláját keresetlen szavakban.

Legyen a megboldogult emlékezete áldássá, amelyet kegyelettel őrzünk meg a nagy Mester emléke mellett. — רחמיכם

Szombati barcheszért, mindennapi kenyérért az

út csak **ENGLÄNDER-hez** vezethet VIII., Aggteleki-utca 16. — Sólet orth. felügyelettel

Felhivom

figyelmüket a helybeli és vidéki kereskedők és iparosoknak egyedülálló szombattartó szállítási, vámkezelési és butorszállítási cégemre, saját butorkocsijaimmal. — Áraim ugyanazok, mint a nem szombattartó cégeké.

Hitelképes kereskedőknek hitelt nyújtok.

Kérem szives pártfogásukat.

Szwarc és Salgó, szállítók

Budapest, Dohány uca 10. — Telefon: J.423—42.

SIRKÖVER
a legolcsóbb árban kaphatók

מצבות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN

BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZÁM.

Szombati és ünnepnap zárva.

Bibliai alakok

Irtta: HALÁSZ FÜLÖP, Sárospatak.

II.

De a földi élet gyönyöreinek imádója csak annyiban törődik I-tennel, amennyiben vágyainak, óhajainak teljesítését, a föld gyönyöreinek megszerzéséhez szükséges eszközöket remélheti tőle. Az ilyen fajta emberek — s sajnos, hogy ezek vannak többségben — csakis önzésből fordulnak I-tenhez, gondolnak néha napján Reá! De az I-tentől nyert adományokat, álljon az nagy vagyonban, óriási befolyásban, előkelő társadalmi állásban vagy szellemi kiválóságban, távolról sem fordítják I-ten dicsőségét szolgáló célokra, távolról sem használják fel helyesen I-ten akarata szerint, hanem önmaguk önös vágyainak kielégítésére, önző terveknek végrehajtására. »A gonoszok I-tenük fölé helyezik magukat« — I-ten nekik csak akaratuk teljesítésére való, de ők nem hajlandók arra, hogy az ő szent akaratának vessék alá magukat.

Fáraó álmában a folyó fölött áll. A természetimádó egyiptomi nép az ő külön pártfogó i-tenségét látta a Nilus folyóiban, amennyiben a Nilus folyónak köszönhető országának kiváló termékenységét.

Most pedig a rjúnk vissza alapigénk első részéhez. Ezt egy népies írásmagyarzó egy kissé modernizált hasonlata fogja velünk megértetni:

Egy gazdag nagykereskedőhöz, ki csak nemrég nősült, látogató érkezett. Csak hogy az történetesen ép a kávéházban volt. A látogatónak pedig sürgős volt a dolga, nem várhatott és eltávozott. Mikor a mi kereskedőnk hazajött, nagyon megharagudott feleségére, hogy miért nem hívták haza. Ki tudja, hogy milyen előnyös üzletet köthetett volna az idegennel. Felesége megjegyezte magának ezt és legközelebbi alkalommal, hasonló esetben elő magát, gyorsan férje

után küld. Csak hogy a férjét kereső idegen egy kéregető volt. Ekkor a férj, alig hogy lerázta magáról a hivatlan vendéget, nagy haraggal fordult felesége felé: »Hát érdemes volt emiatt megzavarni engemet legjobb játékomban? Máskor tudakozódjál annál aki engem keres, hogy minő járatban van. Ha üzleti ügyben akar beszélni velem, akkor küldj értém, de hogyha kérni jön, akkor annál jobb, hogy nem talál otthon engemet.

Igy történt Fáraóval is. Csodálatos álma felizgatta őt. »És háborgott lelke«. Szerette volna nagyon megtudni álma jelentőségét, de egyuttal félt is tőle. Ezért azt kívánta Józseftől, hogy csakis azon esetben tudassa vele álmának jelentőségét, hogyha az valami jót, üdvöset jelent számára, de ellenkező esetben inkább hallgasson.

Ezt a gondolatot fejezi ki midr a s u n k is. »Minden álmom sokféle magyarázatra adhat okot.« — Fáraó imígyen szól: »Mindenek előtt tudni akarom, hogy ki fog állni a másik fölött. Nyertes vagy vesztes leszek-e ezen álmom megfajlásában. Vajjon én nyerek-e valamit i-tenségetől, avagy i-tenségem veszen el valamit tőlem, foszt meg engemet valamitől, vagy valakitől.« Ekkor József megnyugtatta vala őt, mondván neki: »I-ten kifogja jelenteni Fáraó jólétét«. Tehát te fogsz valamit kapni litentől». S tényleg a hét kövér és az utána következő hét inséges év révén óriási kincs gyűlt egybe Fáraónak.

Az »Ojhél Jaakoj« című híres aggadikus műben, melyből fenti hasonlatot vettük, hasonlatunk főszemélye nem egy tényleg modern, nagyvárosi kávéházban kártyázni szerető kereskedő, hanem egy dús gazdag choszid, ki az ima- és tanházban tölti el a félnapot. Evvel esett meg fenti történet. De mi kivételtettük őt hosz-

szu kaftánjából és modern rövid kabátba bujtattuk. Még pedig több kényszerítő okból kifolyólag.

Már azért is, nehogy tápanyagot szolgáltatassunk annak a téves hiedelemnek, mely szerint a jámbor zsidók a sokjámadkozásban fejtenék ki minden vallásos érzésüket és sokkal kevesebb jótékonyt gyakorolnának, mint a modern, nem vallásos testvéreik. Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, mivel hogy a jámbor vallásos zsidó legalább is annyira jótékony, mint nem vallásos testvére, csak hogy ő nem fitogtatja annyira azt. Sőt, hogyha szívének érzése nem is készítené őt jótékonyt, emberszeretet gyakorlására, úgy arra készítené őt a vallástörvény, melynek ő készséggel aláveti magát. Miglen a vallástörvény előírásával nem törődő ultramodern embernél elesik ezen kényszerítő ok.

Ezért találtuk sokkal helyesebbnek azt, hogy a fősvény choszid helyett egy modern gazdag embert mutassunk be, typusát a mai legtöbb gazdagjainak. Legtöbbjének — mondjuk, mert az mégis csak szomorú volna, hogyha valamennyien így festene. Hála az Égnek, hogy vannak másfélék is.

GRÓF JENŐ

speciális betegkocsi gyártó

Budapest, VIII., József ucca 54. szám
Telefon: József 328-14.

Első és legrégebbi orth. כשר vendéglő és szálloda Hévízfürdőn

(Keszthely mellett) május 1-én megnyílik. — Legmodernebb berendezés és kiszolgálás. A budapesti, győri és szombathelyi orth rabbinátusok által mint egyedüli hévízfürdő orth kóser vendéglő elismerve. — Szobák május—június 15-ig 2 P. azután 3 P.
Stern Adolf.

Megint egy misszionárius próbálkozás

(Levél a szerkesztőhöz)

Immár második száma jelent meg a »Magyar Sion« című hitterítő mesümed folyóiratnak. A szerkesztő egyidőben a numerus claususról irt cikkei miatt börtönbüntetést is szenvedett, majd a váci státuskvó izr. polgári iskolában működött, azután kitért. Kitérése után úgy ő, mint neje jó állásokat kaptak most az ambiciójánál, hogy megindítsa a »magyar sion«-izmust, azaz, hogy megtérítse a zsidóságot a katolikus vallásnak. Amint halljuk, az új lap egész jó üzlet, mert Pesten igen nagy mesümed-hitközség van. De azért mégsem hiszünk a megindított akció sikerében, mert csak akkor volna sikerre kilátás, ha a mai munkanélküli világban mindenkinél lehetne olyan jó kis állást szerezni, mint az új »mesümed«-nak, azaz az új misszionáriusnak.

Mint váci embernek kötelességem egy megjegyzést tenni. Vácot érte a kétes dicsőség, hogy ott tért meg a szerkesztő — ősei től s a váci rabbit is említi első száma. A szerkesztő ugyanis, még mint zsidó, elment Silberstein Dávid rabbi urhoz s kérte, hogy ismertesse vele a talmudnak a kereszténység alapítójára vonatkozó adatait. A rabbi ur felolvasott néhány részletet a »Cheszrojnojisz-Hasasz« című könyvből, mely a talmudból kicenzurázott részeket tartalmazza. Amint a cikkből kiderül, írója nem rendelkezik elég zsidó tudás felett, hogy a rabbi ur szavait megértette volna!

Egyébként az orthodoxiát az egész mozgalom hidegen hagyja, bár a folyóirat legutóbbi számában báró Vécsey József azt a (talán időszerűségénél fogva) áprilisi tréfának beillő kijelentést kockáztatja meg, hogy ״״ vallásos zsidókat akarnak meggyőzni. Tehát a meggyőződés-

ses jámbor hívőt, aki a vallás legcsekélyebb nüanszára, szokására is lelkiismeretesen ügyel, aki a világgért sem inna vizet áldásmondás nélkül, aki most a szejfiró napjaiban nem nyiratkozik — azt akarják ősei hitének elhagyására rábírni?... Valóban humoros! A vallásos zsidó mindenestre elvárja, hogy vallásos életének békéjét meg ne zavarják. Elvárja ezt a konjunkturális térítő lovagoktól ép úgy, mint a kurzus uraitól.

Neológ testvéreinkre már inkább kell ügyelnünk. Erre vonatkozólag igen jellemző, amit Bilkei Ferenc esperes mond el a székesfehérvári zsidókkal kapcsolatban. Szerinte vannak közöttük tisztességes uri emberek is, de nem hisznek a lélek halhatatlanságában és a tulvilági létben. Ha ez igaz, akkor ez nagyon szomorú, de egy szersmind figyelmeztet ama kötelességünkre, hogy erősítsük meg a zsidóságban a zsidó önérzetet, hitet, vallási életet, valamint azt a tudatot, hogy I-tentől kinyilatkoztatott hitünk nem szorul megjavításokra, amint azt a Rambam nyomán minden jó zsidó kijelenti napjában:

„hiszem rendületlenül, hogy a mi Tóránk nem lesz megváltoztatva és nem lesz más Tóra a Teremtőtől“.

Egyebekben pedig: »minden nép járjon az ő I-tené utján

mi pedig az Örökkévaló, a mi élő I-tenünk nevében akarunk haladni“

— mondja Michó próféta.

Ungár Izidor (Vác)

Orth. kóser koszt Székesfehérváron

Átutazók részére Benedikt Jenőnéél Várkapu-utca 6 (emeleten) Hungária kávéház mellett.

Budapesti Nemzetközi Vásár

1928. április 28-tól, május 7-ig

Kereskedőknek, gazdáknak, községeknek legjobb bevásárlási alkalm.

50 százalékos utazási kedvezmény

a magyar vasutakon és hajózási vállalatoknál. Külföldön 25-50 százalékos kedvezmények. Részletes felvilágosítás és vásárigazolvány kapható Budapesten: a Vásárlrodánál, V., Alkotmány, utca 8.

Támogassátok a „Tomché Jesivósz“-t!

Főzés nélkül meleg étkezés

Zsidó háztartásban nem nélkülözhető, főként nyaralásnál, ha kóser hús nem kapható, idegenben, hirtelen vendéglátásnál, cseleddnélküli alkalom esetében

a dobozba zárt ételek,

amelyek teljesen készek (csak felmelegítendő). Reich Koppel főrabbi, Sussmann, Steif rabbi aláírása, orth. hitközség pecsétje, külön hecsher igazolja a megbízható kóseriséget. — Két tündően elkészített csirkebecsinált, csirkepörkölt, gulyás, párolt marhahús, borjubeccsinált, borjúpörkölt kapható fél kilogrammos dobozban. — Kérje a fűszernagykereskedőnél, hol be szokott vásárolni és ha ott nem kapná, közölje annak a cégnek címét

Weiss Manfréd konzervgyár eladási szervezetével
Rosenberg Dezső
Budapest, Károly-körút 17.

Amikor a tizedik hiányzik a minjan-hoz . . .

— Orosz zsidó legenda —

Rabbi Léb egész életét vándorlásban töltötte. Ritkán maradt ott éjjelre, ahol nappal tartózkodott. Csak szombaton és ünnepnap sötétedett rá ugyanazon helyen egyszer vagy kétszer az éjszaka.

Bárhol időzött Rabbi Léb, még a legeldugottabb falucskában is volt tíz zsidó. — Csupán egyszer fenyegette a veszély rabbi Lébet, hogy »minjan« nélkül fog maradni. És még hozzá nem is a hét valamelyik napján, hanem éppenséggel az engesztelő napon. Vándorlása közben t. i. egy Erev Jomkipür napon váratlanul rettenetes vihar érte utól és nem tudta folytatni útját. Nagy küzködéssel vonszolta kocsiját a legközelebbi faluig. Amint a vihar elült, oly későre járt már az idő, hogy a további utat nem tehetette meg. S így kénytelen volt Rabbi Léb a faluban maradni.

A falu korcsmárosának házában minden esztendőben a nagyünnep idején »minjan«-t rendeztek. Ide gyűltek össze a környező falvakban élő zsidók, hogy résztvegyenek az i-tentiszteleten. Rojshasonókor is így volt és a korcsmáros biztosította a rabbit, hogy nem fog hiányozni a »minjan« Jomkipür napján sem.

Amint az est közeledett, Rabbi Léb megfürdött a falu patakjában, elvégezte az étkezést, bevonult az i-tentisztelet helyéül kijelölt szobába, felöltötte a kitl-t és a taliszt és recitálni kezdte a tulajdonképeni imát megelőző részeket, a tefiló zakó-t.

Ahitatoskodásba merülten vette a hírt a rabbi, hogy nem lesz meg a »minjan«. A szomszédfaluból két zsidó váratlanul a városba ment az engesztelés napjára. A rabbi

együtt tehát csak kilenc felnőtt ember volt jelen, a tizedik hiányzott.

A hir, mint a buzogány sujtott le a jelenlevőkre. Ilyen csapás még nem érte őket. Halotti csend uralkodott az imaszobában. Mit lehet itt tenni?

Rövid gondolkodás után a rabbi törte meg a hallgatást:

— Nincs lehetőség valahonnan egy zsidót előteremteni?

— Nincs — volt a válasz. A legközelebbi falu, ahol »minjan« van együtt, jó néhány mérföldre esik. Miként volna lehetséges ily előrehaladott időben oda utni és még idejében visszatérni?

— Talán van a faluban egy hiteltelgyott, aki visszatérne a zsidósághoz? — kérdezte a rabbi.

— Nincs hitelhagyott sem — hangzott fel a válasz — csak . . .

— Csak? — kérdezte a rabbi.

— Csak a földesurunk — dadogták egyesek.

— És? — kérdezősködött tovább a rabbi.

— Már negyven évvel ezelőtt, ifju korában hagyta el a zsidóságot. — hangzott a válasz.

— Nem fejezte ki sohasem az az óhaját, hogy ismét zsidó akar lenni? — tudakozódott Rabbi Léb.

— Erről nem tudunk.

— Buzgó katolikus? Gyakran jár templomba? Sűrűn érintkezik a plébánossal? — kérdezte Rabbi Léb.

— Nem! Ritkán megy a templomba s ritkán vesz részt a falu vallásos életében.

— Hol lakik?

A jelenlevők az ablakon át megmutatták a rabbinak a kistélyt. Rabbi Léb levette a taliszt és halotti köntösében, a kitl-ben elhagyta a szobát.

Nyomasztó félelem szállta meg a zsidókat. Ki tudja, minő veszedelem fenyegeti őket az idegen rabbi meggondolatlan lépése miatt. A földesur mindenkor távoltartotta magát a zsidóktól, jobban, mint a templomtól. Dobogó szívet csendben maradtak, és alig volt bátorságuk, hogy tovább szöjjék a gondolataikat . . .

Lépteiket hallották. Felismerték, hogy két személy közeledik. Majd hirtelen feltárult az ajtó és megjelent a rabbi mögötte a földesur. A rabbi arca halvány volt. S a földesur mintha sirt volna és halotti köntös meg talisz takarta.

Mielőtt az összegyűlt zsidók csodálkozásukból felocsudtak, a rabbi megparancsolta az előimádkozónak, hogy kezdje meg az imádkozást, mert valóban itt van már az ideje. Ugyanakkor felnyitotta a frigyszekrényt, kiemelte az egyik tórárt és átnyújtotta a földesurnak.

Az előimádkozó a bevezető szavakat mondta. Ekkor a rabbi az imaasztal mellé állott és amikor az előimádkozó ezeket a szavakat recitálta: »Bijesivó sel ma aló az ég beleegyezésével és a község beleegyezésével az imádkozás közösen van engedélyezve a vétkekkel«, a rabbi és a földesur jajveszékelt sirásban törtek ki. S ez magával ragadta a gyülekezetet.

Egész éjjel és a következő nap ott állott a földesur a frigyszekrény mellett, fejét beburkolta a taliszával és sirt keservesen. Tete görcsösen vonaglott és úgy látszott, mintha a lelkét sóhajtotta volna ki a bensőség áhítatával. A befejező néiló imához közeledtek. Megbűnhődött már a közel huszonnégy órán át szakadatlanul meghajlott test. A földesur még mindig imádkozott és kezeivel erősen átkarolva tartotta a tóratekereset.

A Jomkipür már a vége felé járt. Következett az utolsó »Semá Jiszroél«: »Halljad Izrael, az Örökké-

Wesilla mosás a legideálisabb

való, a mi I-tenünk, Egyetlen Egy!» Ekkor a földesur megmarkolta a tóratekereset és döngő hangon mondotta a hitvallásnak ezeket a szavait. Az arca lángolt, szemei szikráztak a dicsfényt övezte alakját.

A hétszer ismételt szavakat: »Hasém hü hoelojkim — az Örökkévaló, az Ur!« oly hatalmas kiáltással mondotta, hogy a jelenlevők azt hitték, villámütött a háza és az egész épület romokba hullott. Amint újból és újból felhangzottak ajkain ezek a szavak hangja egyre erősödött. Ugy tünt, mintha alakja a magasba emelkednék és csaknem az égig nyulna. A földesur alakja körül a dicsfényt fényes világossággal töltötte meg az imatermet. A zsidók behunyták szemeiket, mert nem bírták el a fény sugarak vakító világosságát. A mint az utolsó, immár a hetedik alkalommal ismételte el a földesur

a szavakat, hirtelen csend támadt. Amint az imádkozók felnyitották szemeiket, még mindig látták a földesurat a nyitott frigyszekrény mellett mozdulatlanul állni. És a halotti csendben hallották még szívének utolsó dobbanását . . .

Az esti ünnepkimeneteli ma a rivimát már »minjan« nélkül kellett elvégezni. A tizedik holtan feküdt.

Néhány nap múlva felbontották az elhunyt végrendeletét, amelyet évekkal ezelőtt készített. Vallomás volt ebben a zsidósága mellett. Könnyelműságból tért ki és sohasem volt nyugalma. Mindenkor úgy élt szívében, mint zsidó. Tanu rá a talisza és tefilinjé, melyet pénzszekrényében féltve őrzött. S Rabbi Lébnak kellett véletlenül egy Jomkipüre a faluba kerülnie, hogy az eltévelyedett megtérjen — egy nappal halála előtt.

Tulvilági üzlet és annak stornirozása . . .

Szilágyosmlyón sokat beszélnek és mulatnak a következő eseten: A tavalyi peszach előtti napok valamelyikén G. L. szabómesterhez beállított egy kéregető zsidó. Az iparos különböző dolgokról beszélgetett a koldussal, aki panaszkodott az általános gazdasági pangás miatt. »Még jó — mondotta, — hogy van »ajlom habó«, tulvilág, az ember legalább valamikor, ha átjut, egy kis örömben részesül«. G. ellentétes véleményen volt. »Én — mondotta — az egész tulvilági üdvösségemet odaadom husz lejért. Nem reflektálok rá«.

— Kész az üzlet — szólt a koldus. És átadta a husz lejt a szabónak.

— Ha már ennyire vagyunk — folytatta a koldus — vegye meg tőlem a bűneimet. Vegye meg és ezért a vételért én fogok fizetni.

— Mennyit ér az magának?

— Száz lejt!

— Adja ide!

És a koldus odaadta a száz lejt.

A hitetlen szabó elmondotta esetét a városban és az eset eljutott a rabbi füleihez. A rabbi felhívta az eladót és megmagyarázta neki, hogy szent dolgokból könnyelmű vásárt csinált. A rabbi szavai meggyőzték a szabót, aki ráébredt tettének súlyos voltára. Most már tüvé tette a koldusért a várost, de nem találta. Érdeklődött a környéken is utána. Hiába. Álmatlan éjszakái voltak és a lelkiismerete nagyon kinozta, eltekintve attól, hogy ismerősei állandóan bosszantották. Végre egyszer a koldus előkerült. Hősünk azonnal fölvitte a koldust a rabbihoz, aki azonban sem rábeszélésre, sem fenyegetésre nem volt hajlandó lemondani a megállapodásról. És eltávozott. A szabómester fejébe vette, hogy nem tágit és amikor a napokban a koldus ismét megje-

lent Szilágyosmlyón, a rendőrségre citálta. Itt elmondotta, hogy milyen drága lelki kincseket vásárolt meg tőle potom 100 lejért. Könnyezve kérte a rendőrséget, szerezze vissza a lelki üdvösségét és vegye vissza a saját bűneit. A koldus kijelentette, hogy az egészet üzletnek tekinti és csak az erőszaknak enged.

— Tekintse erőszaknak — mondotta a rendőrtiszt.

Mire megszövegezték az üzlet visszacsinálásáról szóló jegyzőkönyvet. A szabó átadta a 120 lejt és a dolgok visszabillentek.

A magdeburgi Dreyfuss- eset

Két évvel ezelőtt eltűnt egy magdeburgi könyvelő. Nem sokkal később megtalálták holttestét egy Schröder nevű munkás kertjében elásva. A gyilkost elfogták, de némsokára rá Haas zsidó magdeburgi gyárost is. Hónapok multak el, míg kiderült, hogy a törvényszék elnöke és a vizsgálóbíró összejártszottak a gyilkossal, azzal a bevallott szándékkal, hogy — amint a törvényszéki elnök mondotta — egy zsidót bemártsanak. A botrány kipattanása után elítélték a két bírót csekély büntetéssel, amit azonban az ügyész megfelebbezett. Az ügyet most tárgyalja Berlinben a főtörvényszék. Általános a meggyőződés, hogy oly példás büntetést statuálnak, hogy mindenki be fogja látni: vannak még bírák Németországban és még a zsidó ellen sem szabad szövetezni gyilkossal.

— Különfélék. Súlyos csapás érte a budapesti orthodox hitközség egyik érdemes fiatal tagját, Ernszt Fülöpöt. Viruló, szép fejlődésben levő kisfia váratlanul elhunyt, *נפשו יפה*! — A budai hitközség elnökét, dr. Krisztháber Adolf ügyvéd urat a kultuszminiszter az Orsz. Izr. Tanítóképző Intézet igazgató tanácsa tagjává nevezte ki.

Seidner Lipót áruházában Posztó, divatszövet, szabókellékek áruháza
Budapest, VII., Kertész-u. 43. Tel.: 134-74. nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női szövetekben. Billiárd és játékasztal posztó.

HIREK.

NAPTÁR

Sabosz Achre-Kedósim, Ijar 8.
 Sabosz kezdete (Bpest): 6 ó. 40 p.
 „ kimenetele „ : 7 „ 25 „
 Sáni, chamisi, sáni (nem kötelező) bójtok.

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy aat postafordultával megújítani siveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig nemzetközi postautalványon eszközölhető. — Romániában az előfizetési összeg (évi 600 lei) az Anglobankhoz Nagyváradra küldendő „Groszberg Jenő, Oradea” folyószámla javára.

— A budapesti Machziké Hadosz egyesület vasárnap főt. Sussmann Viktor rabbi elnöklété mellett ismét ülésezett. Erre az ülésre az egyes imaházak vezetőit közös értekezletre hívták meg, az imaházak tórái rendszeres megvizsgálása céljából. Elnök bemutatott még egy kidolgozott tervet, amely szerint a fővárost szombati éru-vel lehetne ellátni.

— A frankfurti rabbiválasztás. Többször említette már a Zsidó Ujság, hogy a frankfurti orthodox hitközség dr. Breuer Salamon z. c. l. elhunytá után nem tudja a rabbiszéket betölteni. Az elhunyt egyik fia Raphael ugyan kitűnő szónok, de a hitközség egy része nem rokonszenvez vele, radikális valláspolitikai nézetei miatt. A hitközség vezetőségének több tagja is ellene van

és ezeknek jelöltje dr. Klein nürnbergi rabbi volt. Az ügyben már sok diszkussziót tartottak. A hitközség dajonja dr. Posen a leghatározottabban nyilatkozta ki egy döntvényében, hogy az elhunyt fiának chazokója elsőbbségi jogu igénye a rabbiszékre kétségtelen. A hitközség vezetősege ebben az ügyben din tajró-t akart összehívni, de a dajon kijelentette, hogy a kérdésben feleslegesnek tart bármilyen eszmecserét. Eme állásfoglalás következtében dr. Klein visszalépett s így Breuer megválasztása valószínű.

39 év a zsidóság szolgálatában. A numerusz klauzussal kapcsolatban sokszor hallottuk Lucien Wolf nevét, akit egyszer Kiebsberg gróf kultuszminiszter mint egy „francia izraelitát” aposztrofált. Ez a francia izraelita az angol külügyi bizottság vezetője és az új békekötések által támasztott lehetetlen helyzetekben igyekszik a zsidóság ügyét képviselni. Wolf 39 éve szolgálja immár az elnyomottak és joguktól megfosztottak ügyét és ebből az alkalomból az angol zsidóság országos szervezete (Board of Deputies) nagy ünnepséget rendezett tiszteletére és 1000 fontos csekket nyújtott neki. Az ünnepelt a referátumában fejtegette a román helyzetet, majd a magyarországi numerusz klauzuzst érintette, megállapítván róla, hogy: „technikailag kuszált,” amiben természetesen igaza is van, mert az új törvény a modern antiszemita technika legújabb vívmánya szerint készült ilyen kuszált formában.

— Hajsza egy zsidó hitre tért tanár ellen. Tarnóban ártért nemrégén egy T. Lusák nevű gimnáziumi tanár, aki az Avróhom ben Avróhom

nevet kapta. Áttérése után keresztény kollégái valóságos hajtóvadászatot indítottak ellene és mindenféle rágalommal igyekeztek lehetetlenné tenni őt. Végül bevádolták, hogy kommunista, mire bebörtönözték és csak akkor bocsátották szabadon, mikor a bíróság a vádat teljesen alaptalannak találta.

— Rabbiválasztás A (szlovenszkói, komárommegyei) K o l t a orth. hitközsége elhunyt főrabbi fia, Reichard Arje, eddigi hononai dajont választotta meg főrabbiának.

— Zsidók a Machpéla barlangban. A Machpéla barlangba, ahol a bibliai patriarchák pihennek, évszázadokon át nem engedték be a zsidót, a barlangot birtokló arabok. Miután most az arab papság engedélyére nyitva van a barlang azok számára, akik belépti díjat fizetnek, a multkor két zsidó turista belépett arra a helyre, ahol oly soká elöttük zsidó nem járt.

— 105 évig élt. Nyitra Zsambokrétón most kísérték utolsó útjára özv. Schanczernét, aki 105-ik életévében volt. Az elhunyt több éven át teljesen világtalan volt és pár hónappal ezelőtt nyerte vissza látási képességét.

— A nemesszalóki orth. hitközség Szold Manó (mezőlaki) földbirtokost a hitközségi intézmények fejlesztése és szegényei istápolása körül szerzett érdemei elismeréséül, egyhangu lelkesedéssel örökös diszelnökévé választotta.

— A nyirbátori orth. hitközségben dr. Krausz Fülöp választási elnök vezetése mellett megválasztottak: Lefkovic Jenő elnök (hatodszor egyhangulag), Keszler Izráel

és Friedmann Lipót alelnökök, Teitelbaum Antal pénztárnok, Kellner Ignác jegyző, Korn Jakab és Kallós Márton gondnokok, Blum Sámuel ellenőr.

— Tiferesz Bachurim egyesület alakult Szarvason, amely célul kitűzte a tagjai naponkénti gemore- és sülchon-oruch-tanulását. A tisztikar: Blum Sámuel elnök, Schwarc Móric alelnök, Schlesinger Miksa és Steif Dávid gondnokok, Fekete Sámuel pénztárnok.

— R. Slojmoj Kriszek z. c. l., varsói jelentés szerint a napokban hunyt el 81 éves korában. A megboldogult a neustadti körzeti rabbiszéket töltötte be több mint 40 éven keresztül és Lengyelország rabbitekinélvei között első helyet foglalt el. — רמניה

— A budapesti Tiferesz Bachurim e heti programja: A Központi Egyesület I. számú termében szombaton d. e. 11:30 שבת מסי' Glück Géza, d. u. 5 órákor שבת הלי שבת Heiden Géza, 5:30 órákor perek Weinberger Armin, utána שלש שעות. Minden este 8 órákor Szandrin Stern Mór. — II. számú teremben szombat d. e. 11:30 és kedden este 8 órákor נרות Dr. Deutsch Adolf igazg. ur. Vasárnap este 7 órákor קש' Chümes-Rasi Rosenberg Izsák ur, hétfő és csütörtök este 8 órákor Misnajojsz Paneth Izsák rabbi ur. Szerda este 8 órákor Chümes Rasi, Katz Lipót ur. Minden reggel 6.30 órákor Mógén Avróhom Pfeffer Mór ur. Reggeli ima hétköznapon 7 órákor, szombaton fél 8 órákor kezdődik. A Központi Egyesület helyiségei hétköznap 7—10-ig, szombaton és vasárnap egész nap nyitva vannak, ahol az egyesület könyvtára és az összes bel- és külföldi zsidó irányu hetilapok az ifjuság rendelkezésre állanak. — A IX. kerületi Tiferesz Bachurim (Tompa-u. 34. fszt.) főkegyesületben vasárnap délután 2 órákor héber írás és nyelvtan, szerda este 8 órákor שבת מסי' Paneth Izsák rabbi ur. Hétfő este 8 órákor קש' kedd este 8 órákor תנין és csüt. este 8 órákor heti szidra ismertetése, Eckstein Wolf ur. A helyiség minden este 7—10-ig, vasárnap 2—10-ig nyitva van. A budapesti zsidó ifjuság figyelmét felhívjuk előadásainkra és pontos megjelenést kérünk. Előadásainkon vendégeket szívesen látunk.

— Beküldött hírek. Lehner Jónás, az ismert püspökladányi hit-szónok, az elmúlt szombaton a haj-

dudorogi templomban tartalmas előadásával általános tetszést aratott. — A bánffyhyunyadi főrabbit pápa i hivei felkérték, hogy Pápán telepedjen meg.

— Hitközségi választás Beregszászon. Igen heves hangulatban folyt le április 8-án a beregszászi orthodox hitközség választása. A régi eljáráságot az egyesült cionista és chószid párt (!) megbuktatta.

— Szerajevóban e hó 19-én halt meg Wessel Sámuel, az ottani askenaz hitközség főrabbi, 71 éves korában. 30 évig működött a boszniai fővárosban, ahol ugy az askenázok mint a szefardok körében nagy tekintélynek örvendett.

— A miskolczi Tiferesz Bachurim április 15-én tartotta választási közgyűlését. Elnök: Feldmann József, ügy. elnök: Neufeld Jenő, titkár: Goldhammer Andor, jegyző: Strausz Jakab, pénztáros: Berger Miklós (uj), ellenőr: Steinmetz Andor, gondnok: Roth Vilmos (uj), könyvtáros: Berkovics Simon, valamint 6 tagu választmány. Az intenzív esti tanulási Heimlich József ur vezetésével a tagok élénk részvétele mellett rendszeresen folyik.

Tudós rabbi özvegye a legnagyobb inségben tengődik. Teljesen magára hagyva, beteg, ezuton fordul a zsidó közönséghez, hogy bármennyivel is siessenek segítségére. Adományokat „Rabbi özvegye” jeligen lapunk továbbit és nyugtáz.

ארטה. כשר
VÉNUS
ÉTELZSIR
 SNYDERS györi orth. főrabbi ur hechserével ellátva
VÉNUS ÉTELOLAJ
 kiváló minőségben minden... szer, csemege- és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:
Olajművek r.-t.
 Kohn Adolf és Társa
 Győr—Budapest,
 Zoltán-utca 14. —
 Telefon: 8—22.
 Képviselet:
Sussmann Lipót és Tsa
 Telefon: „Ujpest” 161.
ארטה. כשר

ספר גפי איש
 על סדרו המשנה מברר ומלבן כל שיטות והתולדות של ראשונים ואחרונים השייכים לכל משנה ומשנה. החי' מחוקק מ' החי' ל' החי' מ' החי' כ"א באגן גליונות גדולות. מחירים 4.50 — 6. — 7. פענא.
ספר כבוד שמים ע"ת טוב מאד ביה מכל כ"ד באגן גליונות גדולות מחיר 5 פענא. למוכרו ספרים לשיבות לרבני ולת"ח עניים דחה עד מחיר דענא' להשיג אצל המחבר.
Stern Ábrahám rabbi,
 Nové-Zámky (Érsekujvár).

Orth. כשר- tortalapok. Nápolyi és csokoládé különlegességek. Dessertek
WEISZ MÓR, keksz-, kétszersült és teasütemények gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: J. 423-65.

Hajszálak kiirtása hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépség-hibák szakszerű kezelése. — Szemölcsirtás: **Pollák Sarolta** kozmetikai intézete, Andrásy-ut 38. I. em. „MIRACLE” hajeltávolítószer szétküldése utasítással 25 éve legtökéletesebb.

עיתון עברי
„NUMOR”
 כחשד ויתרון
 והיות יתרה ושמה
 מעולה משעת החליטה עד נמר
 עשייתה עו' אנשים יראי ה' וחושי שמו כפי תעוררת כדולי ישראל מכל הארצות
„NUMOR”
STERN-ILLUSTRATIONEN
BOHAG

Világhírű orth. rabbinátusok hechserével ellátott és a híres **Roethlisberger und Sohn, Langnau-Emmenthal** (Svájc) sajtógyáros által készített
„Numor”
 védjegyű 6 porciós Emmenthali dobozsajt
Schwarz József Kisvárd
 (Deák Ferenc-u. 32.)
 magyarországi vesérképviselőnl és lerakattulajdonosnál kapható. Az egyetlen, hazai orth. rabbi hechserével ellátott dobozsajt.
 Kivánatra 5 kilós postacsomagot is küld.

Családi hírek

Ungár Sárkát Paksról, Ungár Salamon borkereskedő leányát eljegyezte Fuchs Ernő Sopronból.

Szerkesztői üzenetek

Érdeklődő 3896: Még nem választottak. — Szerencsi: Ön azt kérde: „ha egy fiatal ember leány nézőbe megy s utána a családnak egy sort sem ír, miről tesz az tanulságot?” — Vagy udvariallanságról, vagy arról, hogy azt hiszi: nem felelni is felelet! — Chószid: A liszkai Jahrszeit Ijar 9-én, a következő vasárnapon lesz. Amint halljuk ott nagy előkészületeket tettek az érkező vendég-sereg ellátására, ill. elszállásolására. — Bóchür: Hogy a szefiró napjaiban ne szabadjon sehehejőnüt mondani, téves! — G. M. Nagyvárad: Nem tudjuk mit kíván. Ha tetszik, a forrást utólag megnevezük. Egyébiránt nincs szó szándékosságról. — Trium virátus: Sajnos, nem vagyunk vele összeköttetésben... Szíveskedjék egy napilaphoz fordulni.

Amerika és a romániai zsidók

Egyes amerikai zsidó testületek az amerikai külügyminiszterhez fordultak, hogy lépjen közbe a romániai zsidók érdekében. Hivatkoztak arra, hogy 1902-ben John Hay amerikai államtitkár ilyen értelemben jegyzéket intézett a román kormányhoz. 1911-ben pedig Amerika Oroszországgal felbontotta a kereskedelmi szerződést. A testületek azt is kérték, hogy a kormány akadályozza meg a kölcsönt Romániának.

A külügyminisztérium nevében Kellogg államtitkár elutasítólag válaszolt, dacára annak, hogy nem zsidó szervezetek is csatlakoztak a kéréshez a többi, nem-zsidó kisebbségek érdekében. Kellogg kijelentette, hogy Amerika nem avatkozhatik bele más államok politikai életébe.

A válasz igen kínos feltűnést keltett, amiért is a külügyminiszté-

Az árumintavásár vidéki látogatói figyelmébe ajánljuk az

ujjonnan megnyílt fióküzletünket

Király ucca 1. alatt Károly-körút sarok
(Orczy ház), mely

Budapest látványossága,

ahol állandóan, úgy mint **fióküzletünkben Laudon ucca 3. különleges felvágottak, csemege szalámi és tartós kolbászaruk kaphatók.**

Viszontelárusítók legolcsóbb beszerzési forrása

Rendeljen egy próba postacsomagot és meggyőződik állításunk valóságáról. — Garantáljuk, hogy állandó vevőnk marad.

Kérje nyári árjegyzékünket!

REBENWURZL

orth. כשר szalámigyár
Budapest

Fő-üzlet: **Laudon ucca 3. sz.**
Fiók-üzlet: **Király ucca 1. sz.**

rium a sajtóban magyarázó nyilatkozatot adott elő, hogy a kormány indirekt uton mindent meg fog tenni a zsidók és egyéb kisebbségek érdekében. De nem teheti azt, mint 1902-ben, amikor a román kormány »idegeneknek« tekintette a zsidókat, nem pedig állampolgároknak. Oroszországgal pedig azért bontotta fel 1911-ben a kereskedelmi szerződést, mert a volt cári birodalom amerikai polgárok-ká lett zsidókat molesztált, ha ezek régi hazájukba látogatást tettek. Ami pedig a kölcsönt illeti, a bankárok úgy sem fognak pénzkölcsönt adni a mai bizonytalan romániai állapotok mellett.

A neológ szervezet országos elnöke választása

A »Zsidó Ujság« többször irt arról, milyen nagy harc ütött ki a neológ országos iroda elnöksége körül a legutóbbi három év óta. Dr. Mezey Ferenc, az iroda ügyv. alelnöke és dr. Léderer Sándor pesti hitközségi elnök engesztelhetetlen antagonizmussal állottak szemben egymással. Közben a pesti hitközség szembe került a vidéki neológ községekkel. Végre oly megegyezés jött létre, hogy a halálosan beteg Mezey legyen az elnök — egy évre. Mezey nemsokára meghalt, majd Léderer is, a helyzet megengyhült a felsőházi választás után és így a múlt vasárnap **Ádáró Kohner Adolfot** választották meg egyhangulag elnöknek.

A báró meghatva mondott köszönetet a személye iránt megnyilvánuló bizalomért, mely őt a kongresszusi zsidóság legmagasabb közjogi méltóságával ruházta fel. Az új elnök programjában — orthodox mintára — a neológ autonomia (önkormányzat) szerepel. Az országos iroda ügyvezető alelnöke Eulenberg Salamon dr. udvari tanácsos, titkára Bakonyi László dr. lett.

A leányok neveléséhez

Irta: M-z, Sarkad

Hogy én most magamat elszántam arra, hogy ime a szivekhez szóljak, teszem azt azért, mert tudom, hogy rosszabbul már ugysem járhatok, mint az a régi hirneves segédrabbi, aki pedig jóval nagyobb tudós volt mint én, hisz azt maga a nálánál még híresebb főrabbija is elismerte. Vele t. i. az a különös történet esett meg, hogy az üres templomban levő stenderek (imaasztalok) felöltöztette talizokba és egy másfélórás beszédet tartott nekik. A főrabbi véletlenül fül és szemtanuja volt az egész esetenk és megkérdezte tőle, hogy kinek is mondotta el ezt — a különben szép beszédet. A szónok a világ legártatlanabb kifejezésével így felelt: »há! a rebbe nem stendereknek és taleszoknak szokott szónokolni?.. A legios zabra is etökélve tehát ismételtelen kijelentem és váltig hangsúlyozom: ők ketten, minden valószínűség szerint okosabbak és tudósabbak voltak, mint jómagam.

Hogy pedig én kénytelen vagyok, a magam mentségére, ilyen régi históriát feleveníteni, az egy sajnálatos anomáliára vezethető vissza. Az »előbb jövök én« elve talán sohasem volt még oly általános, mint mostanában. De ezen, erkölcsi szempontból helytelen elvet is, a mai zsidó — nem állítom, hogy elsősorban — de, sajnos, mégis csak inkább a zsebe felé irányítja, mint a szive felé. Most, ha már »előbb jövök én«, úgy előbb a szívünk ügyeire gondoljunk: a családra, a család erkölcsös és vallásos nevelésének biztosítására; a gyermek vallásos nevelésére. Ha így érez a szív, úgy nem a stenderek és talizok lesznek hallgatóink.

De most ne essék szó a fiúk neveléséről. Tegyük fel, hogy avval meg vagyunk elégedve. Hadd mondjam el az írásmagyarázó példázatát arról a híres festőművészről és nagyszerű alkotásáról. A festő épen, hogy befejezte művét, amelyik egy gyümölcselel meg-

rakott diófát és egy fegyveres embert ábrázolt. Alig pár percre eltávozott és visszajöve már mesziről látja, hogy a varjuk megtámadták a szabadban álló képét és a diók helyén keresztüllyukasztották a vásznat. Részint örült is a festő, mert bebizonyult, hogy mily hü képetsikerült festenie a diófáról, de ugyancsak bebizonyult, hogy annál kevésbé sikerült az ember, hisz nem félték tőle a ragadozók. Valahogy ilyenén vagyunk mi is a gyermeknevelés terén. A jól érő gyümölcsöt, a serdülő fiugyermeket is megtámadják a ragadozók, különböző és a legmegtévesztőbb formában. És mit ér ilyenkor az örtálló, állig fölfegyverkezett anya, ha az ő vallásos életnívóját — hiányos nevelés folytán — nem sikerült arra a magaslatra emelni, hogy szembeszállhasson a ragadozók seregével. Mert nem a jelennek — a férfira nehezedő — életküzdemei az okozói annak, hogy az anya hivatása lett a gyermeknevelés, de zsidó tradíció ez. Már a talmud is azért dicsőíti a zsidó aszonyokat, »mert gyermekeiket a besz-hamidrosba vezetik, a vallásos utra terelik és azon nevelik«. De világos, hogy

a zsidó anyát nevelni kell, még pedig már lánykorában. Most pedig ne ámitsuk önmagunkat. Az a zsidó leány, aki magyarul olvasni tud (már pedig melyik nem tud?) az igenis olvas. Van, aki nyiltan és van, aki titokban. Ez a nyilt igazság. És való tény az, hogy a nyomtatott betű igenis befolyásolja a gyermeklélek fejlődését. A szülőnek tehát, legelső és legfontosabb gondja az legyen, hogy maga gondoskodjék leányának olvasmányairól. De korántsem tilalomfák felállítását, mert meggyőződhetik arról bárki is, hogy az eltiltott könyvet feltétlenül elolvassa leánya, vagy a barátnőjénél, vagy az iskolapad alatt — akár tanítás alatt is — de feltétlenül talál reá módot és alkalmat, hogy áthágja a tilalmat

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

és maga ez a tény, kifejleszti benne a lelkiönnyelműségre való hajlamot. Egyes kivételek csak erősítik a szabályt.

Az egyedül helyes út, hogy a szülő megkedveltesse és megszerettesse leányával azokat az olvasmányokat, könyveket, folyóiratokat, amelynek szelleme csak előnyösen fejleszti a befolyásolható gyermekeiket. Nem mondom, hogy a mi lapunk — a Zsidó Ujság — az egyedül üdvözítő, de állítom, hogy e lapnak hasábjairól, cikkeiből, hireiből, regényeiből, de még csak hirdetéseiből sem tanulhat rosszat senkisé, de jót, annál többet, mert e lap hasábjairól a besz-hamidros hamisítatlan szelleme hatja át az olvasót.

Zsidó szivek! Ne egymás ellen, de egymásért, családotokért: gyermekeitekért éljete; ezért és mindig csak ezért küzdjete!

ADAS JISROEL

(Schiffshull) II. Gr. Schiffgasse 8
Kanzlei: II. Grosse Schiffgasse 1.

Es wird zur allgemeinen Kenntnis gebracht, dass die Selchwarenerzeugung und der Selchwarenverkauf der **Fa. Eisen & Hönigsbeer** II. Haidgasse 5, nicht mehr der rituellen Aufsicht des ehrw. Rabbinates der Adas Jisroel untersteht.

Wien, 2. Ijar. 5688.

Der Vorstand.

A nyárra

felveszek 4—5 böcherlit kosztanapokkal és 4—5 böcherlit privát-koszttra. Kosztanapok miatt azonnali jelentkezést kérek. Olyanok jelentkezzenek, akik heti 1—1 és fél lap gemöre-tojszefeszt tanulni képesek. **Rosenberg Mózes Püspökladány.**

Rabbi Akivó

Történelmi elbeszélés a jeruzsálemi szentély elpusztulása idejéből
Írta: Dr. Lehmann. Fordította: Dohány R.

7 (Folytatás.)

— Ha találhatnék oly nőt, — mondá Akiba — ki engem híven és odaadóan szeretne, akkor nem busulnék a napi élet-szükségleteim, szívesen, örömmel szentelném magam a szent tan fűrkészésének. De e nőnek olyannak kellene lennie, mint aminő te vagy óh Uram! Azonban szememem sem merem hozzád felemelni!...

— Én pedig, ha tudnám, hogy egykor Izrael tanítója lennél — ajánlatodat nem utasítanám vissza. Beszélj tehát atyámmal — fejezte be szavait Ráchel és elsiegett, eltűnt Akiba szemei elől.

Akibát egy soha nem érzett boldog érzés tölté el. A szép, nemes Ráchel, kit öntudatlanul szeretett attól a pillanattól fogva, melyben először megpillantá, az ő felesége akar lenni! Az előkelő, gazdag tekintélyes s művelt leány, urának leánya, le akar szállani hozzá, a szegény pásztorhoz! Még álmában sem mert volna erre gondolni.

Pár nap múlva Ráchel atyja, Kalbó Soviá imígyen szólt Akibához.

— Akiba, meg vagyok veled elégedve, szolgálatomban igazán farradhatatlan vagy s vagyonom kezeid alatt gyarapszik. De még nem mondtad meg, hogy mily jutalmat kérsz szolgálataid fejében?

Akiba megrémegett. Érezte, hogy itt a pillanat, amelyben urával beszélnie kell.

— Oh, Uram — felelte Akiba — egyszer már kérdéd ezt tőlem. Akkor éppen leányod lépett a szobába s midőn őt megpillantám; gondoltam szívenben: Bár felelhetnék, mint egykor Jákob apánk: »Leányodért, Ráchelért, hét évig foglak szolgálni!« — Most uram, ugyan e kérést, de más alakban akarom eléd terjeszteni. Engedj el szolgálataidból, hogy leányod kérelmének megfelelőleg, a szent tan

tanulmányozásának szentelhessem magam; mert csak e feltétel alatt ígérte meg leányod, hogy feleségem leszek.

Kalbó Soviá azt hitte nem jól hallja az ifju szavait.

— Nem értlek Akiba, talán egy démon jelent meg leányom alakjában előtted s ez kecsegtetett olyan dolgokkal, melyek a leletőség köréből ki vannak zárva?

— Nagyon jól tudom, hogy mit most tőlem hallottál nagy merészség és nem is merészeltem volna ily kéréssel fellépni, ha leányod nem óhajtott volna.

Kalbó Soviá szolgát hivatott, hogy Ráchelt küldje hozzá.

Ráchel mindjárt az apjához sietett, keze után nyult és megcsókolta azt.

— Parancsolsz valamit atyám?

— Gyermekem — felelé Kalbó Soviá — te mindig szeretetteljes szívfogadó leányom voltál, sohasem kellett, hogy valamit megtiltsak vagy parancsoljak, az én kívánságom volt mindig a tiéd is. Midőn Papus megkért, sem neked, sem nekem nem tetszett s mindjárt el is küldtem, mert tudtam, hogy ha neked nem tetszik, soha sem akarnál felesége lenni. Ép azért nem hihetem el, amit ezen ifju most mondott, hogy te szólítád őt fel arra, hogy tőlem kézedet kérje. Nem akarok arról beszélni, hogy szegény és pogány származásu, de egy tudatlan. Ne ked leányom, mindig az volt az óhajod, hogy oly férfi neje lehess, ki az i-teni tan élő forrásából merített.

— Hallgass meg atyám, e férfi szelleme nem közönséges. Akiba megígérte nekem, hogy minden idejét a szent tan tanulásának fogja áldozni. Szellemi tehségénél fogva Izrael nagyjait tulszárnyalja s a legnagyobbak egyike lesz. Hogy őt népünk magasztos fel-

datának megnyerhessem, igenis feleségül ígérkeztem neki!

— Balga gyermek, — felelé Kalbó Soviá, — azt hiszed, hogy a férfi azt utána tudja pótolni, mit a gyermek elmulasztott? s ha igen, elhiszed, hogy ígérte meg tartaná? A bölcs király azt mondja: »Meginog a föld a szolgálata alatt, ha az uralomra jut«. Vagyondra áhítozik e férfi és ezért akar megnyerni, ha már gazdag lesz, akkor a vagyont élvezni is akarja majd.

— Nem helyesen ítélsz meg, — felelt Akiba szerényen — én imádom nemeslelkű leányodat s boldog volnék, ha oly szegény volna, mint aminő én vagyok!

— S ha szegény volna — vizionzá Kalbó Soviá — nem kellene neked erőmegfeszítéssel dolgoznod, hogy nődet és születendő gyermekeidet eltarthassad? Lenne időd a törával foglalkozni?

— Ha szegény volnék — felelt Ráchel Akiba helyett — akkor kezeim munkájával igyekeznék családom szükségleteit fedezni, hogy férjem zavartalanul szentelhesse magát szent hivatásának. S ha sikerülne szegény népem megmentéséhez és fenntartásához hozzájárulni, úgy száraz kenyérnél nem ennék egyebet és a kopár földön aludnék. S te jó atyám, te is olyan nagyon szereted a mi szegény népünket, hiszen vagyondod nagy részét az ostromlott Jeruzsálem élelmészére áldoztad, de sikertelenül, mert az élelmiszereket felégették. De én meg akarom népemnek szent kincseit menteni, miket tűz nem emészthet meg, mert az maga egy égi tűz, melegít és világít évezredekben át. E szolgálát szellemét felismertem, esze hatalmas és átható, nagy értelmességével képes lesz az i-teni tant kifűrkészni és azt legész terjedelmében elsajátítani. Népünknek áldása lesz, mint még ember soha e földön; népünk tanítója lesz és teljesedésbe hozza a jóslatot: »Fiaid mind az Ur tudósai lesznek s a béke bőségben fog gyermekekre áradni«.

(Folytatása következik.)

A prófétai szózat megvalósulása Japánban

»Napkeletről napnyugatig nagy az én nevem a népek között« — mondja Malachi próféta I-ten nevében. De, ha igaz, amit a Sanghainban megjelenő zsidó lap közöl, akkor a prófétai szózat meg fog valósulni a Napkelet országában — Japánban. A történet hőse egy Welskin nevű orosz-zsidó orvos, aki tíz év előtt a bolsev ki torradalom elől Tokióba, Japán fővárosába menekült. Tokióban cs khamar nagy hírnévre tett szert. Midőn az öreg mikádó, — aki nemrég halt meg — állandó görcsökben szenvedett, a fiatal orvos közölte az egyik udvari emberrel, hogy amennyiben beengednék őt a mikádóhoz, enyhítene a beteg szenvedéseiben.

A mikádó nemcsak császár, hanem egyuttal szent is, mert — a shintói hit szerint, mely a japán állami vallás — a császár a nap, azaz a legfőbb japán-i-teaség fia és közönséges hus és vérből való halandó, különösen pedig egy idegen nem is jelenhet meg a szent előtt. (Mint hogy azonban az udvar emberei szerették és becsülték

Welskint, kivételt tettek vele és beengedték a császárhoz.

Midőn az első vizit után néhány órával elhagyta a betegszobát, a császár fájdalmai enyhültek és egészen megnyugodott. E raptól kezdve minden nap a császárhoz hivatták, akinek — rövidesen — kedvence lett úgy, hogy nem is tudott nélküle megenni. Az új mikádó is igen megszerette a zsidó orvost és naponta 3—4 órát tölt vele vallási kérdésekről tárgyalva. A császárt különösen a biblia és más zsidó irások érdeklik.

Emellett még igen fontos megemlíteni, hogy a magasabb japán körök már régen elégedetlenek jelenlegi vallásukkal, a bálvány-mádással és olyan vallást keresnek, amely méltó legyen a civilizált államhoz. A keresztény és mohamedán misszionáriusok már régen fáradoznak azon, hogy a japánok elfogadják az ő vallásukat, de fáradozásuk nem jár eredménnyel.

Az orvos tehát azt ajánlja a japán császárnak, hogy vegye fel a zsidó vallást és ajánlja a japán arisztokráciának is. A jelek szerint a zsidó orvos fáradozása nem maradt hatás nélkül. Mert, ha a mikádó áttér a zsidó vallásra, úgy a nép legnagyobb része, mely a császárt szentnek tekintti, feltétlenül követni fogja.

Közben azonban különös eset történt. A mikádó egy közeli rokona Velgha Sithi hercegnő rokonszenvezett az orvossal, senki sem igyekezett meggyőzni az orvost, hogy át kell térnie a shinto

hitre, hanem ellenkezőleg mindenki természetesen találta; hogy a hercegnő térjen át a zsidó vallásra. A mikádó már beleegyezett a házasságba, nehogy azonban azt mondják, hogy Sithi hercegnő egy közönséges hus és vérből való férfihez megy feleségül, közvetlenül az esküvő előtt a mikádó hercegi rangra emeli a zsidó fiatalembert....

Ha a sanghaini ujság e híradása igaz s ha igaz, hogy a Japánban a 722-ben goluszba ment »10 törzs (aszeresz hasvotim)« maradéka élnek, mint azt már állították, akkor az ott lappangó I-ten hit világos kifejezésre fog jutni.

Vigyázat! **Vigyázat!**

A legközelebbi hetekben megjelenik ismét az ismert és nagyon kedvelt

magyar
CEENO ÜREENÓ

második kiadása, finom papíron nyomva. Minthogy a kiadás iránt nagy az érdeklődés, ajánlatos mielőbbi megrendelés. — Ár: fűzve 10 P, kötve 12 P. Az összeg előzetes beküldése esetén a mű frankó lesz elküldve. Megrendelések eszközölhetők:

Özv. Goldstein Józsuáné
könyvnyomda és papírkereskedésében
Dunajská Strada. (Dunaszerdahely)
Slovensko.

Orth. kóser étterem

Békéscsabán.

Ujonnan átalakítva és kibővíve. Elsőrendű és izletes házikoszt. Utazóknak 10% árengedmény. A Fiume és Nádor szállodáktól 4 perc.

Holländer Izidor

Békéscsaba, Tátra ucca 13. sz.

Telefon: 209.

Orth. כשר Orth. כשר
Velence--Lidó
Kirschbaum-penzió
Villa—Margherita
Szép fekvés. Modern berendezés, vízszolgáltatással és központi fűtéssel. — Közvetlen gondola-bejárat a házhoz. Magyar és bécsi konyha. Mérsékelt árak! Felvilágosítás: **Wachsberger D., rabbi az orth. hitközségnél, Fiume.**

Budapest. Orth. kóser vendéglő! Gleichenberg.

Ezuton hozzuk tudomására igen tisztelt vendégeinknek és a Gleichenbergben fürdőző közönségnek, hogy **Gleichenbergben éttermet és szállodát nyitottunk.**

Törekvésünk a jövőben is odairányul, hogy az igen tisztelt közönség a rituális követelményeknek minden tekintetben megfelelő, izletesen készített ételekhez jusson.

Goldmann Étterem, Bpest, Kazinczy-u. 57. — Gleichenberg, Hotel Theresienhof.

PALYAZATOK

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

קהל ארמאדאקס קלויזענבורג

253/928

ברון

קהלתנו מבקשת לספק במקום האפשרי דיון מצויין גדול, מפורסם בתורה וביראה אשר שמו נודע לתהלה בין גדולי וצדיקי דורנו שליט"א וראוי להתמנה בתור ראש בית דין. משכורתו תוקצב כפי צורך פרנסתו. החפצים להשיג המשרה הזאת יפנו אלינו תחת כתובת:

Comunitatea isr. orth. autonoma
Str. Dubalarilor, CLUJ.

או אל כתובת:

Primrabin Akiba Glasner, CLUJ.
פה קלויזענבורג, ז' ניסן תרפ"ח לפ"ק.
ד"ר יוסף שעבעשטיין, רחוק.
שמואל בנימין לאפפלער, מזכיר.

A mándoki aut. orth. izr. hitközség ezuton pályázatot hirdet az üresedésben levő metszői állásra. Oly egyének, kik magyar állampolgárok és 3 elismert orth. rabbitól kabolóval bírnak, valamint kimondottan szép, kellemes hangú előimádkozók, adják be pályázatukat alulírt hitközségi elnökhöz. Fizetés havonta 240 pengőtől feljebb, lakás és a szokásos mellékjövödelmek. Utiköltséget csak a meghívottaknak térítünk meg.

Friedmann Hermann.
hitk. elnök, Mándok.

בשורת ספר חדש!

בקרוב ימוס לא כבודים יצא לאור ספר מהר"ם סופר ממנו ההגה"ק רבי משה סופר זצ"ל שהו אנדק"ק סענדרא ודק"ק טיסאפירעד, כולל חידושי אגדה ערות וקצת מחידושי סוגי' ושו"ת. הרוצה להיות זרז ונשכר בספר הזה ישלח במקום האפשרי כ"ה כתרים טש. או ד' פענגא. ואת תלמודי המהבר זייע אשחר עשות פעלים לטובה לקבץ פראנומערנשטען ולשלוח שמותם וגם כספם לידו המו"ל: Faber Jakob rabbi, Bratislava (Pozsony), Vödrich 12.

Megérkeztek külföldről a tavaszi divatkülönle- gességek!

Szövetek, selymek legnagyobb választékban.

Csipke, szalag, rövid és kötöttáru, valamint ruhadiszekben külön osztály, a szenzációsan olcsó árairól közismert

Spitz Herman

áruházában
Budapest,
Erzsébet-körút 34.

Szombat és ünnepnap zárva.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

ALFÖLDI földbirtokos vagyok. Egyedül lévén, az élet nagyon sivár nekem és ezért megértő és szerető hitvestársat keresek. Anyagiak mellékesek és csak szívbéli jóság a fontos. Feltétlenül intelligens, fiatal és szép hölgyek hozzátartozói reflektálnak. Csakis komoly, fényképpel ellátott leveleket „Mazel 29" jelígre a kiadóba kérek.

DISZKRÉT, megbízható házasságközvetítések: Wiener, Bratislava, Petőfi-u. 10. (Szlovénko) 60 fillér bélyeg mellékelendő.

SZOMBATTARTÓ bőrkereskedő segéd, et keres azonnali belépé reisz, Tiszafüred.

ÁRVALEANY, a háztartás minden ágában jártas, mindenes mellé ajánlkozik, ahol családtagoknak tekintenek. Cim: Reichmann Irén, Debrecen, Hatvan-u. 49 szám.

FIATAL fűszer, rőtös-segéd azonnali belépésre állást keres. Spitzer József, Püspökladány.

ORTHODOX özvegyasszony orth. házba ápolónőnek ajánlkozik. Özv. Kohn Henrikné, Dob ucca 27. sz. fidszt. 5.

ÜGYES varrónő angol-francia munkát vállal, legprecízebb kivitelben. Cim: Sip ucca 13. I. em. 14. — Telefonhívó J. 425-30. Szombaton zárva.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI, Próféta ucca 7.

יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 20.—
P 10.—
KÖLFÖLDRE : 1 P 22.—
Postaschequekontó-szám: 50.791.

Jóváhagyták a statusquo szervezkedést

Ami gróf Bethlen István miniszterelnök Debrecenben tett ígérete után nem látszott kétségesnek, bekövetkezett: a kultuszminisztérium jóváhagyta a statusquo hitközségek szövetsége szervezkedését!

Az új szervezkedés elismerésében részben országos politikai motívumok, részben pedig vallás-politikai mozzanatok játszanak közre. Az előbbiekkal nem foglalkozhatunk, de az utóbbiak közül felemlíthetjük a pesti neológia belső életében lefolyt eseményeket. Bethlen Debrecenben azt kérdezte az előtte tisztelgő statusquo küldöttségtől, vajjon miért vártak 60 évig a szervezkedéssel? — Mi biztosra vesszük, hogy e szervezkedés mozgalma nem indult volna meg a kongresszus utáni 60. évben, ha a pesti neológia volt vezetősége a felsőházi jelölésekkel kapcsolatban nem akar frontot csinálni a neológok Országos Irodája ellen, egy ellen-szervezkedés megindításával. Másrésztől nem lehetett hatástalan a kormánykörökre a nagy hírlapi láрма, amely szerint a legutóbbi hitközségi választásoknál Ehrlich és Dési legyőzetésében és Sándor Pál, valamint demokrata függetlenségének győzelmében tulajdonképpen kormányellenes tüntetés rejlik. Így valószínű az a híresztelés, hogy az új szervezkedés elősegítésében a pesti neológia, egy a választások miatt duzzadó vezérfőia is közreműködött. Nem belső lelki és vallási szükséglet hozta tehát létre az új szervezkedést!

Az új szövetség husz és egy-néhány új hitközséget foglal magában. A két legnagyobb hitközség élén szeminarista rabbik állanak és ezzel a ténnyel az orthodoxia szempontjából a dolog el is van intézve. Meg kell állapítani azt is, hogy a statusquo hitköz-

ségek intézményei semmiben sem különböznek a neológokétól. Mind ezt, loyaltásunk dacára, azért kell hangsúlyoznunk, hogy

eleve visszautasítsuk azt a feltevést, mintha az eddig szembenálló orthodoxia és neológia most már egyesülhetne, statusquo alapon.

Megirtuk már sokszor a Zsidó Ujságban: hadd legyen irodájuk a statusquooknak is, válasszanak felsőházi tagot, ha éppen ambicionálják, —

de ne ambicionálják az unifikációt.

Elégedjenek meg azzal, hogy elégedetlen neológok secessziót csinálnak majd és helyel-közöl

uj statusquo hitközségek alakulnak, sőt némely orthodox hitközségben a legszélsőbb balszárnyon állók esetleg hitközségi adó miatt statusquoók lesznek, de ne akarjanak a mai békés állapotban, a midőn az orthodox és neológ iroda párhuzamosan és egymást megértve működik, széjjelhuzást szítani, új egyesülési frázisok hangoztatásával. Az új szervezkedés nem mosódott el az orthodoxia és neológia közötti viszony, csak a magyar nem-orthodox zsidóság lett egy árnyalattal gazdagabb.

Ebben a tudatban óhajtjuk, hogy az új szervezkedés vallásosabbá és önértetesebbé tegye a köréhez tartozó hitközségek tagjait!

A SECHITÓ A FELSŐHÁZBAN

A felsőház szerdai ülésén — a Zsidó Ujság által már régebben jelzett — állategészségügyi javaslat tárgyalásánál az állatorvosi főiskolának rektora megemlékezett az állatok levágás előtti elkábitásának szükséges voltáról. Ez ugyan érinti a rituális levágást, de több rabbi kijelentette már — mondta a rektor ur — „hogy nem lehet kifogást emelni az előzetes elkábitás ellen”. A rektor úr továbbá azt fejtegette, hogy Mózes törvénye tiltja a vér élvezését, de a levágatást csak a Misna és a Talmud szabályozza.

Ha a rektor urnak a lapokban közölt fejtegetése hiteles, akkor egész téves alaptól indult ki. Olyan rabbi nincs, aki az előzetes elkábitást megengedhetőknek, illetőleg a rituális levágással összeegyeztethetőknek tartja. Amikor pedig különbséget tesz bibliai és misnai törvény között, akkor teológiai utra téved, ami egy természetudósnál mindig tévedésekre ad alkalmat. A hívő zsidó éppen abból

vonja le a szóbeli hagyománynak az írásbeli Tórával való egyenjogúságát, mert a Tóra azt mondja: „vagd le az áldozatot, amint már elrendeltem neked”, azaz a Tóra feltételezi a levágás szóbeli adottságát és amily szentek a hívő zsidó előtt a Tóra szavai, ép olyan szentek a Misna és Talmud törvényei. Ami pedig a svájci példát illeti, ahol az elkábitás általános, a sechitó tilalom csak fel-lendítette a külföldi, németországi rituális hus behozatalát. Ez pedig nem lehet egy agrárországnak, amilyen Magyarország, érdeke. A mi meggyőződésünk szerint a rituális levágás i-teni parancs és ez nem lehet állatkinzás. Egy egész nagy irodalom tanuskodik a sechitó humánus volta mellett. A meddig hajtóvadászatokat megengedhetőknek tartanak, addig a rituális vágási mód kegyetlensége feletti panaszkodás nem jogosult erkölcsileg sem, mert tulajdonképpen nem ez állatokat akarják kimélni, hanem a zsidókat kizozni.